

Ἡ ὀξύτερη κρίση πού μαστίζει τὰ θέατρα δὲν εἶναι καθόλου ἀπρόβλεπτη. Ὅσοι ἀγαποῦμε τὸ Ἑλληνικὸ Θέατρο, ἐνδιαφερόμαστε γι' αὐτὸ κι εἶχαμε χαρεῖ γιὰ τὴν ἀνοδὸ τοῦ τὰ τελευταῖα χρόνια, ἢ ὅποια εἶχε γι' ἀποτέλεσμα νὰ ἐπαυξήσῃ σημαντικὰ τὸ θεατρόφιλο κοινόν, διείδαμε κι ἐπισημάναμε τὸν κίνδυνον· διείδαμε ὅτι ὁ ξέφρενος βεντετισμός, μὲ ὅλα τὰ γνωστά του ἐπακόλουθα (σχηματισμός πάρα πολλῶν θιάσων, ἀναγκαστικὰ λειψῶν, μιὰ πού δὲν ὑπάρχουν ἄρκετοὶ καλοὶ ἡθοποιοὶ γιὰ νὰ παρουσιάσουν ὅλοι αὐτοὶ οἱ θίασοι ἄρτιες παραστάσεις), θὰ εἶχε γιὰ συνέπεια τὸ κοινὸ πού κερδήθηκε ν' ἀποτραβηχθεῖ. Δυστυχῶς, οἱ θίασοι δὲ θέλουν νὰ παραδεχθοῦν τὴ δική τους εὐθύνη· ἀντὶ νὰ σωφρονισθοῦν, προσθέτουν στὰ προηγούμενά τους λάθη κι ἄλλα λάθη. Εἴτε γιὰ τὴ θεωροῦν—ἐντελῶς λανθασμένα—ὅτι τὸ κοινὸ ἀρέσκεται στὴ χαμηλὴ στάθμη, εἴτε γιὰ τὴ κρίση τοὺς ἐξαναγκάζει νὰ ὀργανώνουν τίς παραστάσεις τους ὅσο γίνεται πιὸ ἀνέξοδα—ὅταν μπεῖ κανένας στὸν φαῦλο κύκλο, εἶναι μοιραῖο νὰ βυθίζεται ὅλο καὶ βαθύτερα μέσα σ' αὐτὸν—ὁλοένα χαμηλώνουν τὸ ἐπίπεδο τῶν ἐκδηλώσεών τους. Ὁ δεύτερος κύκλος τῶν παραστάσεών τους ὑστερεῖ αἰσθητότατα ἀπὸ τὸν πρῶτο.

Οἱ περισσότεροὶ θίασοι δὲν παρουσιάζουν τώρα παρὰ θεατρογραφήματα. Θεατρογράφημα, καὶ μάλιστα καθόλου ἀπὸ τὰ

καλά τοῦ εἶδους του, εἶναι ἡ κωμωδία τοῦ κ. Σωτ. Πατατζῆ «Κάτω οἱ γυναῖκες», ποῦ ἀνέβασε ὁ θίασος τοῦ κ. Χατζηχρήστου. Ἡ πλοκή γύρω ἀπὸ ἓνα θέμα κοινότοπο καὶ συμβατικό εἶναι χαλαρή, ὁ διάλογος δὲ στραφταρίζει. "Ο,τι ἀποκόμισα ἀπὸ τὴν παράσταση, εἶναι μόνο λύπη γιὰ τὴν παρέκκλιση τοῦ κ. Πατατζῆ, ὁ ὁποῖος μὲ ἄλλα ἔργα του μᾶς εἶχε δείξει ὅτι δὲν εἶναι προορισμένος νὰ σταθμεύσει στὸ θεατρογράφημα. Τὴ λύπη μου τὴν ἐνίσχυσε καὶ τὸ προλογικὸ σημείωμα στὸ πρόγραμμα. Τὸ νὰ συμμερίζεται ἓνας συγγραφέας τὴν πλάνη τοῦ θιάσου γιὰ τὴν ἐμπορικότητα ὀρισμένων ἔργων καὶ νὰ σκαρώνει ἓνα τέτοιο ἔργο, εἴτε γιὰ τὸν παρακινεῖ ἡ νόμιμη ἐλπίδα τοῦ κέρδους, εἴτε καὶ γιὰ τὴν θέλει νὰ δοκιμάσει τὸν ἑαυτό του σ' ἓνα εἰδικὸ εἶδος, εἶναι δικαιολογημένο· εἶναι ὅμως ἀπογοητευτικὸ ἓνας ἄνθρωπος προικισμένος μὲ πνευματικότητα, ὅπως ὁ κ. Πατατζῆς, ὅχι μόνο νὰ μὴν ἀντιλαμβάνεται ὅτι δὲν εὐδοκίμησε σ' αὐτὸ τὸ εἰδικὸ εἶδος, ὅχι μόνο νὰ ὑποστηρίζει τὴν ἀποτυχία του, ἀλλὰ νὰ ἐπιρρίπτει βαριεὲς μομφὰς στοὺς «φιλολογοῦντας περὶ τὴν φιλολογίαν», οἱ ὁποῖοι δὲ θὰ ἐγκρίνουν τὸ παραστράτημά του. "Όσο ξέρω, ὁ κ. Πατατζῆς δὲν ἔχει κανένα λόγο νὰ νιώθει ἐχθρότητα γιὰ τοὺς «φιλολογοῦντας περὶ τὴν φιλολογίαν»· ὅσο ξέρω, δὲν τὸν ἔχουν πικράνει· πάντα ἐξετίμησαν—ὅπως ἄλλωστε καὶ τὸ κοινὸ—τὴν παραγωγή του, ὅταν εἶχε ποιότητα.

Ἡ λύπη μου ἦταν τόση ἀπὸ τὴ σύγχυση ποῦ μεταδίδουν οἱ θίασοι καὶ στοὺς συγγραφεῖς, ὥστε οὔτε στιγμή δὲν μπόρεσα νὰ γελάσω μὲ τὰ ἐπινοήματα—τὰ ἄλλωστε ἀρκετὰ γνώριμα, ξαναχρησιμοποιημένα κι ἐπιθεωρησιακὰ—τῶν ἡθοποιῶν, ποῦ πᾶσχιζαν νὰ προσδώσουν κάποια στιλπνότητα σ' ἓνα ἄτονο κείμενο. Ὁ κ. Β. Αὐλωνίτης, ὁ κ. Ν. Ρίζος, ὁ κ. Φέρμης, ἡ Κ. Γ. Βασιλειάδου, προπάντων ὁ πληθωρικός κ. Κ. Χατζηχρήστος, μὰ κι οἱ ἄλλοι ἡθοποιοὶ τοῦ συγκροτήματος, ποῦ ἔστω κι ἂν παρέμεναν πιὸ δειλοί, πιὸ σβησμένοι, κρατοῦσαν τὸ ἴσο, ἔδιναν διχρκῶς τὴν ἐντύπωση πὼς ὅ,τι τοὺς παρέδωσε ὁ

15 Ἰανουαρίου 1963

216

συγγραφέας τὸ θεωροῦν ἓναν ἀπλὸ καμβά, πάνω στὸν ὁποῖο
κεντοῦν μιὰ ἐρμηνεῖα ἀτίθαση κι ἀπειθάρχητη, πολὺ συγγενι-
κὴ μὲ τῆς *Commedia dell'arte*. Τὴν κεντοῦν προπάντων μὲ
χειρονομίες καὶ μοῦτες, γιατί ἡ ἐλαττωματικότητὴ ἄρθρωσὴ
τοὺς κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ μετατρέψῃ τὸ λόγο σὲ βουή.

* * *